

Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця (Україна)
Науково-дослідний центр індустріальних проблем розвитку НАН України (Україна)
Інститут проф. Жана-Урбана Сандаля (Королівство Норвегія)
Варшавський технологічний університет «Варшавська політехніка» (Республіка Польща)
Університет Кантабрії (Іспанія)
Грецький відкритий університет (Греція)
Балтійська міжнародна академія (Латвійська Республіка)
Університет Миколаса Ромеріса (Литовська Республіка)
Нафтогазовий університет Плоєшть (Румунія)
Інститут національної економіки Румунської академії (Румунія)
Академія економічних досліджень Молдови (Молдова)
Інститут демографії та проблем якості життя НАН України (Україна)
Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» (Україна)
Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долішнього НАН України (Україна)
Сумський державний університет (Україна)

**МАТЕРІАЛИ
МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЇ
«КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ТА ІННОВАЦІЇ:
ПРОБЛЕМИ НАУКИ ТА ПРАКТИКИ»**

присвячена видатному вченому-економісту О. Г. Ліберману

22 листопада 2024 року
м. Харків, Україна

ББК 65.050
К 64

Рекомендовано на засіданні вченої ради Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця (протокол № 12 від 29.10.2024 р.), вченої ради Науково-дослідного центру індустріальних проблем розвитку НАН України (протокол № 10 від 28.10.2024 р.)

Рецензенти: **Кизим Микола Олександрович**, доктор економічних наук, професор, член-кореспондент НАН України, керівник відділення досліджень людського капіталу, завідувач відділу досліджень людського розвитку Інституту демографії та проблем якості життя НАН України (Київ, Україна);
Криворучко Оксана Миколаївна, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри менеджменту Харківського національного автомобільно-дорожнього університету (Харків, Україна);
Назарова Галина Валентинівна, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри соціальної економіки Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця (Харків, Україна)

Конкурентоспроможність та інновації: проблеми науки та практики : матеріали Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, 22 листопада 2024 р. Харків : ФОП Лібуркіна Л. М., 2024. 62 с. (+ додаток). Укр. мова, англ. мова

ISBN 978-617-7801-50-3

Наведено результати наукових досліджень учасників Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Конкурентоспроможність та інновації: проблеми науки і практики», присвяченої видатному вченому-економісту О. Г. Ліберману. Розглянуто проблеми та перспективи розбудови економіки України, стратегічного управління конкурентоспроможністю під час війни та повоєнної розбудови економіки України на основі інновацій, зокрема питання: сучасного стану використання пропозицій Овсія Лібермана щодо планування, зростання прибутку підприємств; управління розвитком міжнародної діяльності підприємств в умовах цифрової трансформації; розглянуто сучасні детермінанти забезпечення конкурентоспроможності та національної безпеки України; інноваційної трансформації промисловості України за різними галузями; перспективних напрямів розвитку циркулярної економіки в Україні.

Видання складається зі збірки тез доповідей учасників конференції.

Представлений матеріал може бути корисним для використання у подальших наукових дослідженнях, практичній діяльності підприємств і організацій для підвищення конкурентоспроможності й інноваційного розвитку. Рекомендовано фахівцям різних галузей економіки, державним службовцям, представникам бізнесу, наукових, освітніх і громадських організацій.

БК 65.050

ISBN 978-617-7801-50-3

© Колектив авторів, 2024
© ФОП Лібуркіна Л. М., 2024

ДОПОВІДІ УЧАСНИКІВ КРУГЛОГО СТОЛУ

УДК 330.338.3

Вплив інновацій на конкурентоспроможність підприємств: досвід Польщі

Вацьковські Казімеж Станіславович,

д-р екон. наук, професор, завідувач кафедри інформаційних систем,
Варшавський технологічний університет «Варшавська політехніка»
(м. Варшава, Польща),
e-mail: kwackowski1701@gmail.com;

Гордієнко Лариса Юріївна,

канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри державного управління,
публічного адміністрування та економічної політики,
ХНЕУ ім. С. Кузнеця (м. Харків, Україна),
e-mail: gordienkolarisa@ukr.net

В умовах глобалізації економіки, яка характеризується мінливістю та непередбачуваністю, крім капіталу та трудових ресурсів, ще одним фактором, що сприяє розвитку підприємств, стають інновації. Інновації є фундаментальним елементом створення конкурентного становища і головною умовою успіху підприємств.

Значення інновацій щодо підвищення конкурентоспроможності підприємств, як стверджується в [1], визначається тим, що вони тим самим підвищують також конкурентоспроможність країни.

За даними останнього дослідження ЦСУ Польщі щодо інноваційної діяльності польських підприємств із кількістю працівників 9 і більше осіб у сфері промисловості та сфері послуг (крім будівництва) у 2020–2022 роках (період дослідження охоплює майже 3 роки COVID-19, а також перший рік війни в Україні), загальна інноваційність підприємств була на рівні 32,2 %, тобто такий відсоток опитаних компаній впроваджував інновації [2].

Деякі фахівці вважають, що конкурентна перевага компанії пов'язана з її більш вигідним розташуванням на ринку порівняно з положенням конкурентів [3].

В умовах потрясінь, з якими зіткнулися європейські країни в останні роки, а саме: COVID-19, війна в Україні та санкції проти Росії, а насправді інфляція, зростання цін на енергоносії та сировину, невизначеність та уповільнення економіки ключових країн ЄС, сповільнять, на думку Світового банку [4], і польську економіку в найближчі роки. Тому з метою підвищення конкурентоспроможності й інноваційності польської економіки Національним планом перебудови та збільшення стійкості (НППтаЗС) [5] передбачено зростання інвестицій в такі напрямки, як:

- стійкість і конкурентоспроможність економіки;
- «зелена» енергетика та зменшення споживання енергії;
- цифрова трансформація;
- ефективність, доступність та якість системи охорони здоров'я;
- «зелена», розумна мобільність.

У 2024 році виповнюється 20 років, як Польща разом із 9 країнами (Кіпр, Чехія, Естонія, Литва, Латвія, Мальта, Словаччина, Словенія та Угорщина) приєдналася до Європейського Союзу. Цей час приніс багато значних змін в економічному та соціальному аспектах.

Це також вплинуло на підприємництво, давши польським господарчим суб'єктам можливість скористатися перевагами єдиного ринку та програмами допомоги, а з іншого боку – відкрило їх для більшої конкуренції та вимог західноєвропейських економік. Деякі основні показники підприємництва та зміни, які відбулися в них після того, як Польща приєдналася до ЄС за даними [2], наведені нижче. Кількість підприємств у Польщі з 2004 року по 2022 рік зросла на 36,1 %, з 1,7 мільйона у 2004 році до понад 2,3 мільйона у 2022 році. Як наслідок, а також через зменшення населення в Польщі відбулося збільшення насиченості компаній – з 45 до 62 суб'єктів на 1000 жителів.

З моменту вступу до ЄС кількість людей, які працюють у секторі підприємств, зросла – з майже 8,2 млн у 2004 році до майже 10,3 млн у 2022 році.

За роки, відколи Польща приєдналася до Європейського Союзу, фінансове становище польських компаній кардинально змінилося. У 2004–2022 роках загальні доходи підприємств зросли номінально в 3,6 разу (до 7,9 трлн злотих), виробництво – у 3,4 разу (до 5,8 трлн злотих), а додана вартість – в 3,3 разу (до 1,9 трлн злотих).

Відколи Польща приєдналася до ЄС, її експорт надзвичайно розвинувся. Починаючи з 2005 року польський експорт товарів і послуг зріс втричі в реальному вираженні, до понад 2 трильйонів злотих у 2022 році.

Прогрес можна побачити також у сфері інновацій та науково-дослідної діяльності. Середня частка інноваційних підприємств у загальній кількості підприємств промисловості та сфери послуг за 2006–2022 роки зросла з 22,5 % до 32,5 %. Співвідношення витрат на НДДКР щодо ВВП зросло майже втричі – з 0,55 % у 2004 році до 1,46 % у 2022 році.

Як і в попередні роки, інновації в продуктах або бізнес-процесах найчастіше впроваджували великі суб'єкти господарювання (із чисельністю працівників 250 осіб і більше) (72,1 % промислових підприємств і 62,3 % підприємств сфери послуг проти 68,9 % і 60,8 % відповідно у попередньому році).

Водночас, як підкреслюється в [2], не всі господарчі суб'єкти, які реалізовували інноваційний проект у аналізований період, завершили його успішно – такий проект міг бути перерваний, залишений або не завершений. Різниця між відсотком інноваційно активних та інноваційних компаній більша у випадку компаній промислового сектора. Найбільший масштаб невдач спостерігається серед середніх компаній промислового сектора – понад 7 процентних пунктів.

У 2020–2022 роках серед промислових підприємств найбільший відсоток інноваційних підприємств був зафіксований у таких галузях: виробництво фармацевтичної продукції – 64,7 %; виробництво коксу та продуктів нафтоперероблення – 54,8 %; виробництво

комп'ютерів, електронної та оптичної продукції – 54,1 %; виробництво хімічних речовин і хімічної продукції – 49,5 %, а найменш інноваційною галуззю є виробництво одягу – 17,2 %.

Інновації бізнес-процесів, які впроваджуються на промислових підприємствах, найчастіше стосуються нових або вдосконалених методів виробництва продукції чи надання послуг – 9,5 %.

Література

- Доповідь надійшла до редакції 03.11.2024 р.

